

Sak 15/25 Kvote og område for kvotejakt på gaupe i region 5/Hedmark i 2026

Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 5/ Hedmark vedtar å ikke åpne for kvotejakt på gaupe i region 5/ Hedmark i 2026.

Vedtaket er fattet med hjemmel i viltloven § 9, naturmangfoldloven § 16 og rovviltforskriften §§ 4, 7 og 11.

Bakgrunn for saken

Av kommentarene til rovviltforskriften fremgår det at kvotejakt på gaupe er ordinær jakt med hjemmel i viltloven § 9 i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller høstingskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16. Høsting (jakt) kan bare tillates når arten produserer et høstingsverdig overskudd.

Ved vedtak om kvotejakt skal det legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i området og på skade som arten gjør.

Vedtaket skal blant annet baseres på den skadereduserende effekten av kvotejakt. Jakten bør derfor rettes mot områder hvor det har vært størst tap av sau og tamrein til gaupe, jf. også forvaltningsplanen. For å unngå for stor avskyting av hunndyr bør det som hovedregel settes egne hunndyrkvoter som sikrer en større kontroll med den reproduserende del av bestanden. Jakttidsrammen for gaupe er 1. februar – 31. Mars.

Bestandssituasjonen for gaupe

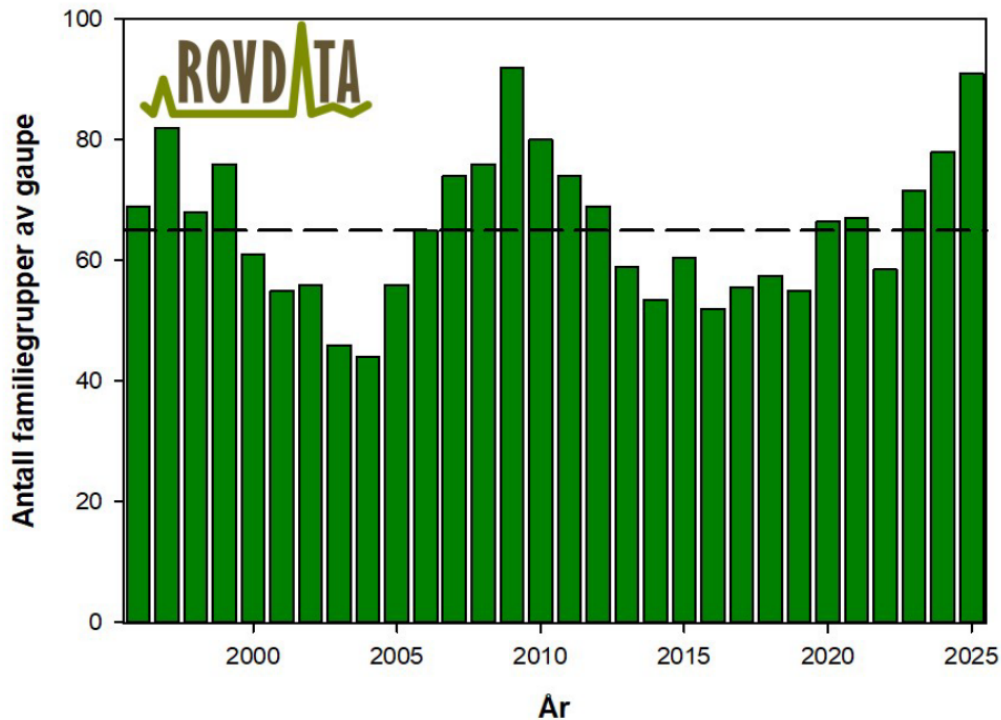
Den siste offisielle bestandsrapporten for gaupe er NINA-rapport 2624 «Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2025». Hvert år gjøres en beregning av antall familiegrupper på bakgrunn av observasjoner av familiegrupper over hele landet. Det er også utviklet en prognosemodell for utviklingen av gaupebestanden i Norge. Mens beregningen av antallet familiegrupper tar utgangspunkt i forrige vinters familiegruppetellinger, gir prognosemodellen et estimat for antall familiegrupper før jakt i 2026. Grunnlaget for prognosen er registrerte familiegrupper og uttak av gaupe i 2025. Beregningen gjøres både på landsbasis og for den enkelte rovviltregion. Modellen gjør det også mulig å beregne hvordan ulike uttak av voksne hunndyr virker inn på antallet familiegrupper av gaupe to år frem i tid.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5- saksframlegg

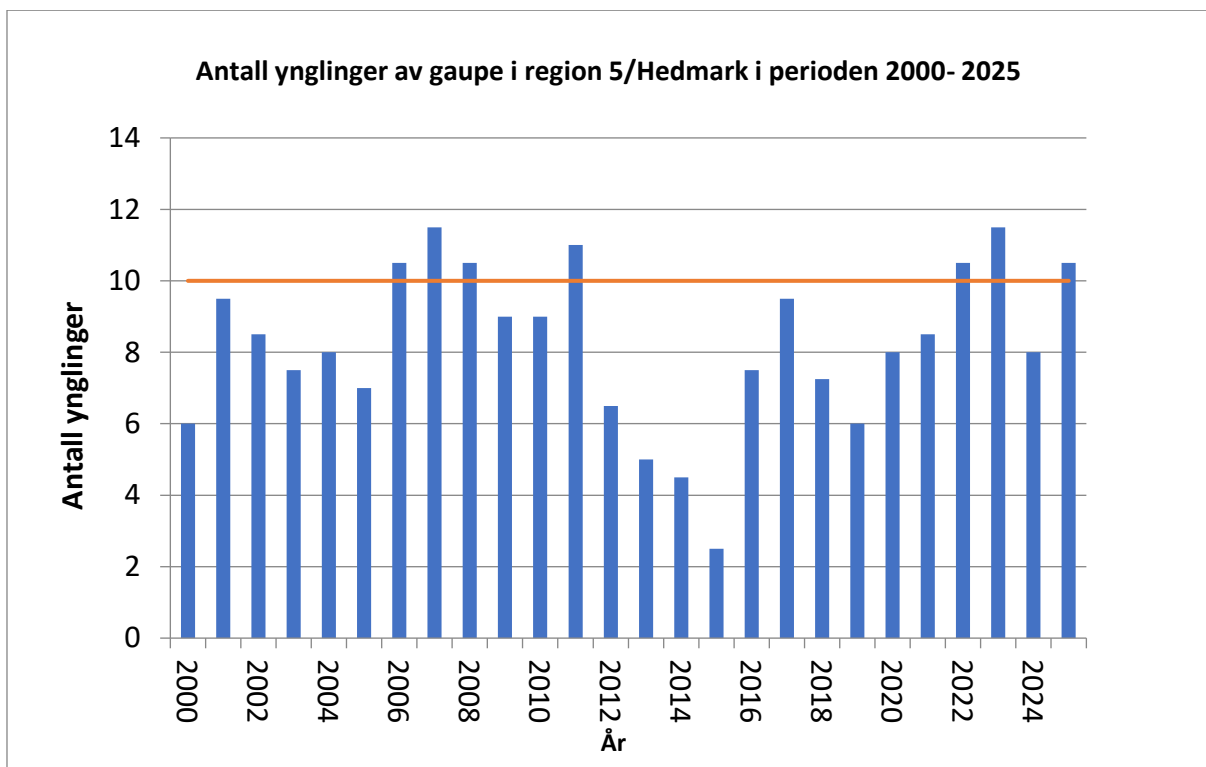
Registrering av familiegrupper

På landsbasis hadde gaupebestanden sin siste topp i 2009 med 92 ynglinger. Etter dette var det en nedadgående trend, og bestanden lå under bestandsmålet i perioden 2013 – 2019. De seneste årene har bestanden på landsbasis hatt en jevn økning, og i 2025 ble det påvist 91 familiegrupper i Norge.

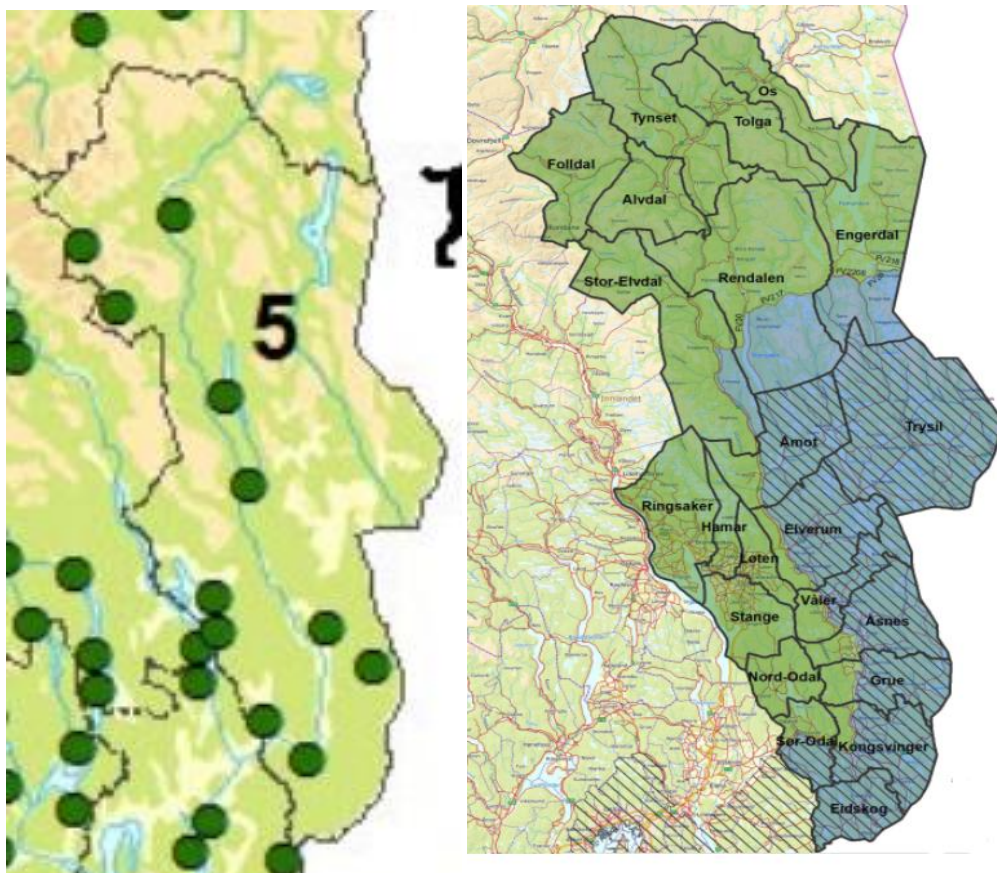

Figur 1: Antall familiegrupper av gaupe på landsbasis før jakt i perioden 1996–2025. Den stiplede linjen angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Antall familiegrupper i 2014 og senere år er ikke direkte sammenlignbart med tidligere år, da overvåkingsmetodikken er endret i forbindelse med samordningen med Sverige. Figuren er hentet fra NINA-rapport 2624.

I region 5/ Hedmark er det regionale bestandsmålet på 10 ynglinger. I perioden 2023-2025 ble det registrert henholdsvis 11,5 og 8 og 10,5 familiegrupper i regionen (figur 2). Dette gir et gjennomsnitt på 10 ynglinger for denne 3-års perioden. Bestanden er over bestandsmålet i 2025. Regnet som et gjennomsnitt over de tre siste årene er også bestandsmålet i regionen oppnådd. Familiegruppene er fordelt over store deler av regionen. Ut fra arealkrav pr yngling er det lagt til grunn i forvaltningsplanen at ynglinger i praksis må aksepteres i hele region 5 for å nå bestandsmålet på 10 ynglinger. Hoveddelen av påviste familiegrupper i 2025 er likevel påvist innenfor grønn sone i forvaltningsplanen for rovvilt (figur 3 på neste side).

Figur 2: Registrerte familiegrupper av gaupe i region 5/ Hedmark 2000-2025. Den røde streken markerer det regionale bestandsmålet.

Figur 3: Registrerte familiegrupper av gaupe 2025 til venstre og kart som viser soneinndelingen i forvaltningsplanen for rovvilt i region 5/ Hedmark til høyre.

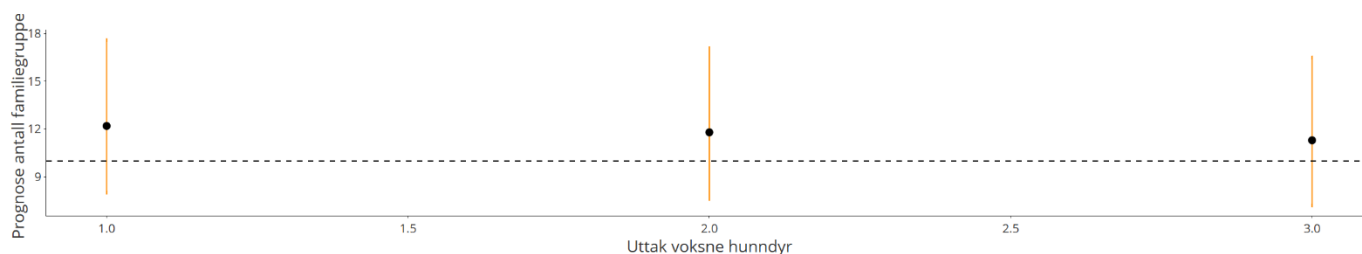

Prognose over antall familiegrupper i 2026

Sekretariatet har benyttet prognosemodellen på Rovdata sine nettsider for å estimere antallet familiegrupper i bestanden i 2026, samt hva effekten av ulike uttak vil være to år frem i tid.

I siste bestandsrapport for gaupe beregner prognosemodellen at bestanden i region 5 trolig vil være rundt 11 familiegrupper i 2026 [75 % KI: 8,2–14,4]. Denne beregningen viser samtidig at det er ca. 34 % sannsynlighet for at bestanden i region 5 vil ligge under bestandsmålet på 10 familiegrupper i 2026.

Figur 4 viser prognoser (blått punkt) for antallet familiegrupper før jakt i 2027 med ulikt uttak av voksne hunndyr vinteren 2026, og med et 75 % konfidensintervall som viser usikkerheten i beregningen (oransje kolonner). Beregningen er gjort med prognosemodellen på Rovdata sine nettsider. Det er viktig å merke seg at beregningene er beheftet med betydelig usikkerhet. Usikkerheten blir større når modellen benyttes på regionsnivå, hvor det er relativt få familiegrupper, enn på landsbasis.

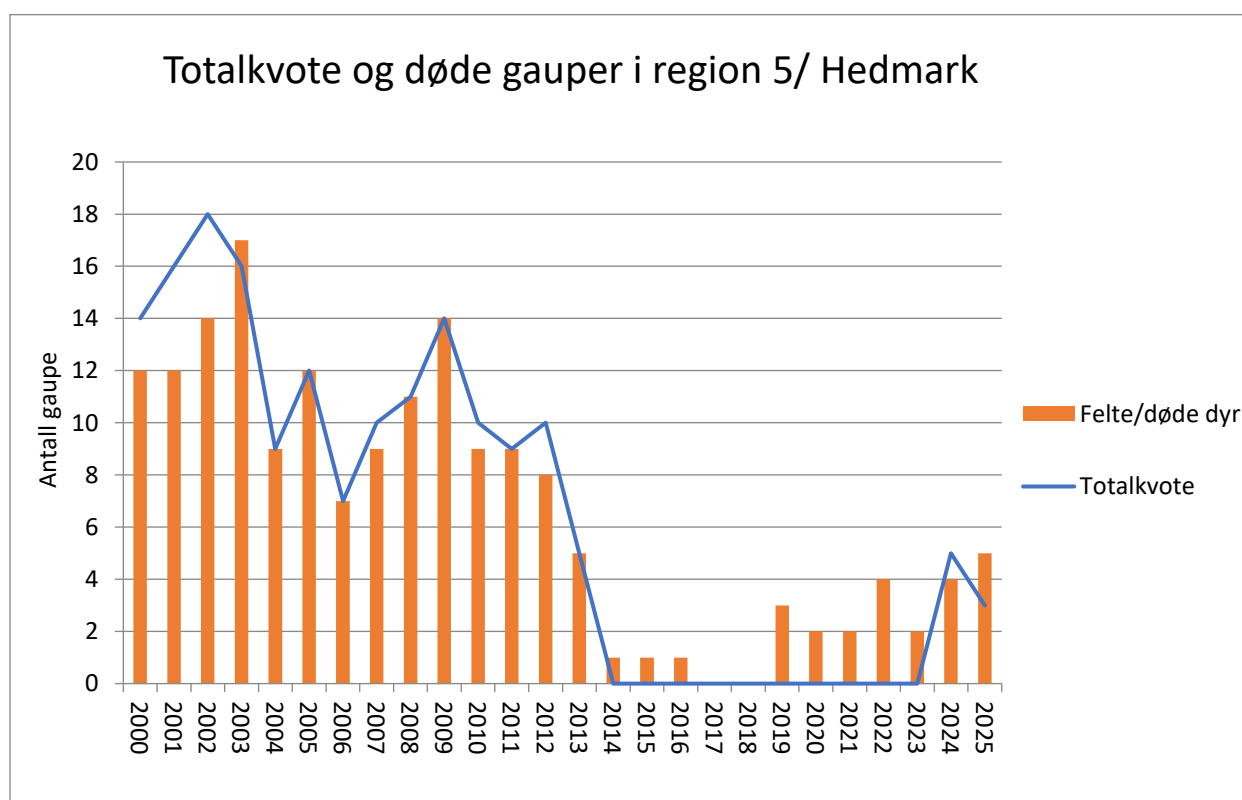
Figur 4: Prognose for antall familiegrupper av gaupe i region 5 før jakt i 2027 ved uttak av 1-3 voksne hunndyr gjennom kvotejakt vinteren 2026. Blå punkter angir prognosen for antallet familiegrupper, oransje loddrett linje viser usikkerheten for prognosen med et 75 % konfidensintervall. Stiplet linje viser bestandsmålet for gaupe i region 5.

Nilsen m. fl. (NINA Rapport 2011) har kommet til at dersom man ønsker å holde en bestand stabil bør uttaket av voksne hunndyr ligge rundt 0,43 hunndyr per familiegruppe, og uttaket av dyr totalt bør ligge rundt 1,27 dyr per familiegruppe. Gitt et estimat på rundt 11 familiegrupper i 2026 i region 5, åpner denne beregningen for et visst uttak både totalt og av voksne hunndyr for å holde bestanden stabil. Som nevnt over er det imidlertid en viss usikkerhet knyttet til bestandsestimatet. Resultatene fra beregninger med prognosemodellen som er vist i figur 4, viser også at det selv med et uttak på bare ett hunndyr er betydelig risiko for å havne under bestandsmålet i 2027.

Skadefelling, kvotejakt og annen avgang

I 2025 ble det åpnet for kvotejakt på gaupe i region 5/ Hedmark med en kvote på totalt 3 dyr, hvorav 1 hunndyr over ett år. Før 2024 har det ikke vært åpnet for kvotejakt i region 5/ Hedmark siden 2013. De siste 3 årene (1.1.2023 til d.d. 2025) er det registrert en irregulær avgang av 12 gauper i regionen. I løpet av 2025 er det foreløpig en avgang på totalt 5 gauper. Av disse er 2 hanndyr og 3 voksne hunndyr. Det meste av avgangen de seneste årene skyldes påkjørsel av tog/bil. I perioden fra 2000 har det kun blitt felt tre gauper på skadefelling i region 5 (2009, 2010 og 2022).

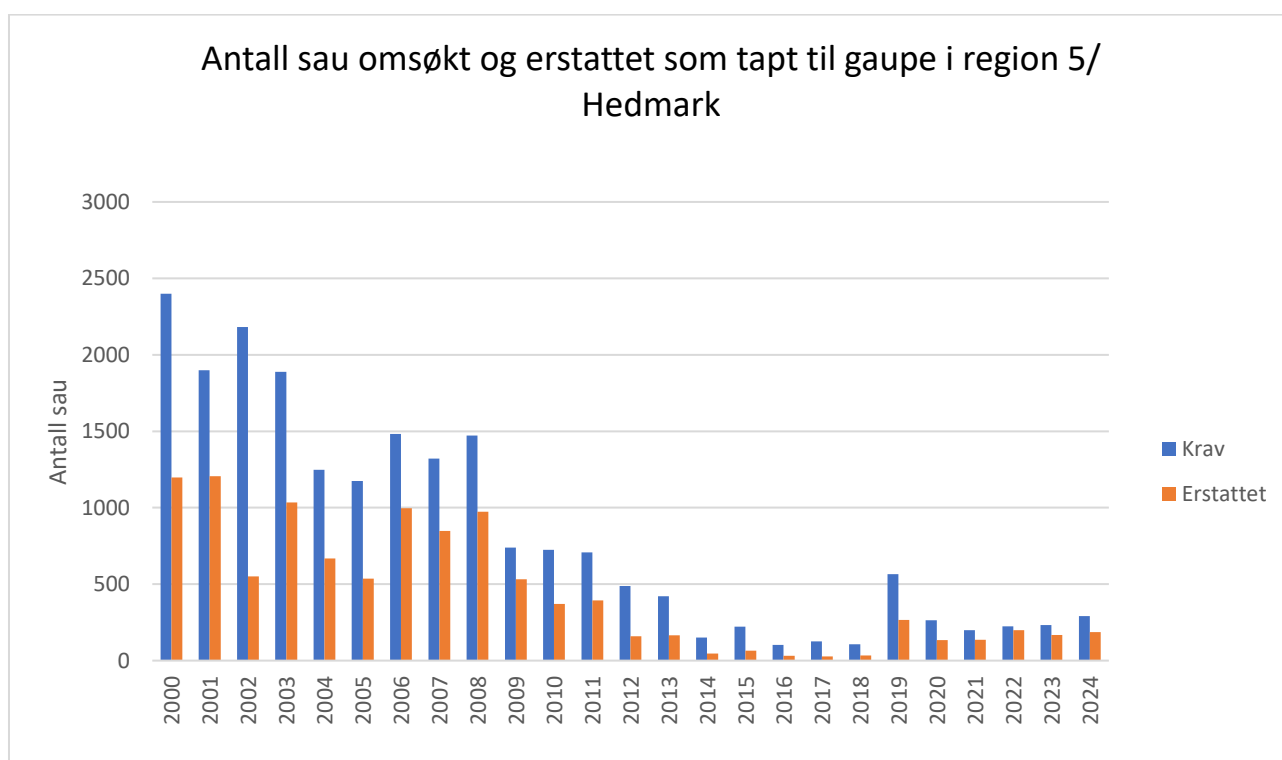

Figur 5: Figuren viser totalkvote på kvotejakt (blå strek) og avgang av gaupe (felt på kvotejakt og annen kjent irregulær avgang) i region 5/ Hedmark i perioden 2000 til 2025.

Taps- og skadesituasjonen for husdyr og tamrein på beite

Det har vært en betydelig nedgang i antallet gaupeskader på sau sett over år i region 5 (figur 6). De siste årene har trenden imidlertid igjen vært litt stigende. I region 5 ble det i 2024 kun dokumentert 2 gaupeskader på sau, og det ble erstattet 187 sau som tapt til gaupe. Dette utgjør kun 10 % av totalt antall sau erstattet tapt til rovvilt. Det ble i reindriftsåret 2023/24 erstattet en reinskalv tapt til gaupe. I 2023 ble det dokumentert 19 gaupeskader på sau. Så langt i 2025 er det dokumentert 3 sau tapt til gaupe, alle til samme beitebruker i Rendalen. Det forekommer også gaupeskader på tamrein. Skadeomfanget varierer fra år til år, og siste dokumenterte tap av tamrein til gaupe var i 2019 (en dokumentert skade).

Figur 6: Figuren viser antall sauer og lam som er krevd erstattet (blå søyler) som drept av gaupe og antall dyr som er erstattet (oransje søyler) som tapt til gaupe i Region 5/Hedmark i perioden 2000 til 2024.

Sekretariatets vurderinger

Rovviltnemndas myndighet

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe, jf. rovviltforskriften §§ 7 og 11, når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. forskriften § 4. Nemndas myndighet skal for gaupe baseres på gjennomsnittet for de tre siste års ynglinger.

Ifølge den siste offisielle bestandsrapporten for gaupe er gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 5/ Hedmark de tre siste årene (2023-2025) på 10. Bestanden ligger dermed på bestandsmålet på 10 ynglinger i regionen og nemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for kvotejakt på gaupe.

Naturmangfoldloven

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12 skal ligge til grunn for all utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfoldet, jf. § 7, og vurderingene skal framgå av beslutningen. Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 8, jf. også rovviltforskriften § 7 andre ledd og § 3 tredje ledd. Biologien og økologien til gaupe er godt undersøkt, og gjennom Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt følges bestandsstatus og -utvikling for arten godt.

”Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemnda kan fatte vedtak. Bestanden ligger samtidig under bestandsmålet i 2024, og det er vanskelig å forutse effekten av uttak med stor sikkerhet. Ut ifra dette mener sekretariatet at føre-var prinsippet i nåværende situasjon bør tillegges en viss vekt.

Biologien og økologien til gaupe er godt undersøkt, og gjennom nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt følges bestandsstatus- og utvikling for arten nøye. Ut ifra den vitenskapelige dokumentasjonen som foreligger om bestandsstatus og utvikling for gaupe i region 5/Hedmark mener sekretariatet å ha tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til å kunne anbefale en kvote for kvotejakt på gaupe, uten at den samlede belastningen blir for stor og irreversible skader vil påføres bestanden, jf. naturmangfoldloven §§ 8 og 10. Paragraf 11 anses ikke som relevante i denne sammenheng.

Sekretariatet viser til prinsippet om differensiert forvaltning av rovvilt, jf. rovviltforskriften § 1 og forvaltningsplanen for rovvilt i region 5/Hedmark. Med differensiert forvaltning menes at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltartene. Ved å nytte differensiert forvaltning, mener sekretariatet at prinsippet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, herunder lokalisering, i naturmangfoldloven § 12 er ivaretatt.

I vurderingen av kvote og områdeavgrensning for kvotejakt har sekretariatet også lagt vekt på Naturmangfoldloven § 5, som sier at målet er at artene og deres genetiske mangfold skal ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder.

Kvote og avgrensning av jaktområde

Kvote

Det fremgår av naturmangfoldloven § 16 at høsting (jakt) bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Gaupebestanden i region 5/ Hedmark lå en lengre periode under det regionale bestandsmålet (2012-2021). Det var først i 2022 og 2023 at bestanden igjen var over bestandsmålet, med henholdsvis 10,5 og 11,5 ynglinger. I 2024 var det igjen en betydelig nedgang i bestanden til under bestandsmålet (8 påviste familiegrupper i 2024). Sist vinter ble det påvist 10,5 familiegrupper, og bestanden er dermed igjen marginalt over bestandsmålet. Ved bruk av prognosemodellen er det estimert at bestanden vil være over bestandsmålet med 11 familiegrupper før jakt i 2026 [75 % KI: 8,2–14,4]. Det er samtidig en betydelig risiko (34 %) for at bestanden vil ligge under det regionale bestandsmålet av beregningene som fremgår av rapporten.

For vinteren 2025 ble det fastsatt en totalkvote på 3 dyr, hvorav 1 hunndyr over 1 år. Av kvoten ble det felt total 2 gauper, hvorav 1 voksent hunndyr. Figur 4 viser prognoser for antallet familiegrupper i bestanden vinteren 2026 med ulikt uttak av voksne hunndyr vinteren 2026. Det er viktig å merke seg at det er betydelig usikkerhet knyttet til estimatene. Usikkerheten blir større når modellen benyttes på regionsnivå, hvor det er et lavt antall familiegrupper. Tilfeldigheter kan få stor betydning for bestandsutviklingen når man ser å så små populasjoner som innenfor rovviltregion 5. Beregningene viser at det selv med uttak av bare ett voksent hunndyr er en betydelig risiko for at bestanden vil komme under bestandsmålet før jakt i 2026.

De seneste årene har gaupebestanden i region 5 variert mellom å ligge over og under bestandsmålet, selv med et svært begrenset uttak gjennom jakt. Ved seneste registreringsperiode (vinteren 2025) ble det påvist 10,5 familiegrupper, noe som er marginalt over bestandsmålet. Etter sekretariatets vurdering er det høstingsverdige overskuddet av gaupe i region 5 svært begrenset. Naturlige variasjoner i populasjonen kan medføre at bestanden kommer under bestandsmålet selv uten uttak gjennom kvotejakt.

Prognosemodellen, som også tar hensyn til uttak forrige vinter, anslår bestanden kommende vinter (25/26) til 11 familiegrupper. Med hensyn til at bestanden i 2024 bare var 8 familiegrupper, og at det forrige vinter ble påvist 10,5 familiegrupper, vil dette gi et tre-års gjennomsnitt på 9,8. Det er samtidig en betydelig usikkerhet i prognosen, og det er beregnet en risiko på 34 prosent for at bestanden i vinter er under bestandsmålet. Prognosemodellene viser også at det selv med et begrenset uttak i vinter vil være stor usikkerhet om bestandsmålet nås kommende år.

Sekretariatet anbefaler at det ikke åpnes for kvotejakt gaupe i region 5/ Hedmark i 2026. Det er usikkert om bestandsmålet vil nås kommende år. Det må også tas hensyn til at naturlige variasjoner virker inn på populasjonsutviklingen, i tillegg til uttak gjennom felling og annen irregulær avgang. Etter sekretariatets vurdering er det høstingsverdige overskuddet i dagens situasjon derfor svært begrenset. Sekretariatet mener at bestanden bør komme opp på et mer stabilt høstbart overskudd før det åpnes for kvotejakt på gaupe. Sekretariatet vil også påpeke at skadeomfanget på sau og tamrein forårsaket av gaupe har vært begrenset i region 5 de senere årene. For sau utgjør tap til gaupe under 10% av totalt antall sau erstattet som tapt til rovviltartene. I reindriftsåret 2023/24 ble bare en reinskalv erstattet som tapt til gaupe.

Dersom rovviltneemnda i sin behandling kommer til at det bør åpnes for kvotejakt, vil sekretariatet tilrå at familiegrupper av gaupe, dvs. der flere dyr går sammen, unntas fra kvoten.

Sekretariatet for rovviltnemnda i region 5- saksframlegg

Dette for å unngå at hunndyrkvoten blir fylt raskt, samt at den skadeforebyggende effekten ved å skyte hunngauper/og eller unger er mindre enn å jakte på enkelt dyr, som oftest vil være hanndyr. En rapport fra NINA ([Odden, J. et. al. 2014](#)) antyder at hanngauper kan ha en høyere drapstakt på sau i Sør-Norge.

Avgrensning av jaktområde

Det fremgår av § 16 i naturmangfoldloven at det ved avgjørelsen om å tillate høsting og fremgangsmåten ved høsting skal legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i området og på skade som arten gjør.

Hele rovviltregion 5 er definert som forvaltningsområde for gaupe, og ut fra arealkrav til gaupe er det behov for å utnytte hele regionen for å nå bestandsmålet på 10 ynglinger. Samtidig går det frem av forvaltningsplanen at beiteområder med dokumenterte tap til gaupe prioriteres ved fastsetting av kvote, og at viktige beiteområder for småfe og tamrein prioriteres. Videre fremgår det at i områder uten tap kan hensynet til lokal jaktinteresse tas med i vurderingen ved fordeling av kvote. Familiegruppene som er påvist vinteren 2025 er fordelt over store deler av regionen. Hoveddelen av familiegruppene er imidlertid påvist innenfor grønn sone i forvaltningsplanen, hvor det også er viktige beiteområder for sau og tamrein. Det er også i disse områdene det er påvist tap til gaupe de senere årene.

Etter naturmangfoldloven § 14 fremgår det at tiltak etter naturmangfoldloven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Det står videre at vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur. Rovviltregion 5 omfatter områder med samisk tamreindrift (Svahken Sijte og Femunden Sijte). Dette bør bli tillagt vekt i vurdering av område for kvotejakt. Det er lagt vekt på å redusere potensialet for gaupeskader på sau og tamrein i vurderingen.

Dersom rovviltnemnda velger å fastsette en kvote for kvotejakt i 2026, mener sekretariatet at uttaket bør begrenses til grønn sone i forvaltningsplanen hvor den skadeforebyggende effekten vil være størst. Hensynet til lokal jaktinteresse kan i større grad vektlegges kommende år dersom bestanden stabiliserer seg på et nivå over bestandsmålet og det er rom for et høyere uttak gjennom kvotejakt.

Sekretariatets konklusjon

Gjennomsnittet av antallet ynglinger i region 5/Hedmark de tre siste årene er på bestandsmålet og rovviltnemnda har myndighet til å vedta kvote for kvotejakt på gaupe i 2026. Ut ifra bestandssituasjonen og usikkerheten som er knyttet til utvikling i bestanden, anbefaler sekretariatet at rovviltnemnda ikke åpner for kvotejakt på gaupe i 2026. Dersom rovviltnemnda kommer til at det likevel skal åpnes for kvotejakt, anbefaler sekretariatet at området for kvotejakt avgrenses til grønn sone i forvaltningsplanen for rovvilt i region 5/Hedmark, og at familiegrupper av gaupe unntas fra kvotejakt.

Sekretariatet for rovviltneimnda i region 5- saksframlegg

Med hilsen

Victoria Kristiansen (e.f.)
avdelingsdirektør

Lisa Roverud Kjeve
rådgiver

Sekretariatet for Rovviltneimnda i region 5, 01.10.2025